

Maluliyet (Meslekte Kazanma Gücü Kaybı) Oranı Hesaplanması

Doç. Dr. Ramazan Karanfil

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

GİRİŞ

Kişi, hayatı boyunca bir işte çalışsa da çalışmasa da kaza sonucu veya bir hastalık sonucu vücutta anatomik kayıp veya fonksiyon kaybı meydana gelebilir. Sigortalı çalışanlar için, olayın tarafları olması, birçok sorumluluğun olaya katılması ve sigortalama nedeniyle yaralanma veya sakat kalma durumları daha önemlidir. Çalışan bir kişinin mesleği dolayısıyla kaza geçirmesi veya hastalanması, eğer sigortalı ise bazı ek haklar ve avantajlar sağlar. Kaza riskini azaltma, kaza oranının düşmesi veya kaza sonrası işgücü kaybı durumunda destek sağlanması bir ülkenin gelişmişlik düzeyi ile çok yakından ilişkilidir.

Ülkemizde sosyal sigorta uygulamalarının geç başlamasına rağmen, yavaş da olsa bu konudaki çalışmaların geliştiği görülmektedir. Daha önce kişilerin çalıştığı kurum ve alanlara göre sigortalama işlemleri yapılırken, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu” ile tüm vatandaşlar genel sağlık sigortası kapsamına alınmıştır. Ancak 1 Ocak 2012 tarihinden sonra Genel Sağlık Sigortası uygulaması zorunlu hale getirilmiş, çalışan çalışmayan, prim ödeyen veya ödemeyen herkes sağlık sigortası kapsamına alınmıştır. Ancak 18 yaş üzerindeki kişilerin burada sisteme kayıt olarak, gelir durumuna göre prim ödeme işlemlerini yaptırmaları gerekmektedir. Kanunla her ne kadar herkes genel sağlık sigortası kapsamına alınsa da prim ödenip ödenmemesi ve sağlık hizmeti alıp almama konusunda sorunlar oluşmaktadır.

Çalışan kişilerle ilgili kaza meydana geldiğinde veya meslek hastalığı ortaya çıktığında, zararın ortaya konması ve oranının belirlenmesi gerekmektedir. Bu aşamada ise sağlık alanından hekimlerden destek alınmaktadır. Maluliyetlerin ortaya konması ve oranın hesaplanması uzman hekimler ve sağlık kurulları tarafından yapılabilmesine rağmen Adli Tıp’ta bu konuyla ilgili profesyonelce çalışılmaktadır. Çalışma gücü kayıp oranlarının belirlenmesiyle ilgili ülkemizdeki uygulamalarda ciddi sorunlar ve belirsizlikler olmasına rağmen mevcut şartlarda maluliyet oranı hesaplamalarını incelemeye çalışacağız.

TARİHÇE

Dünyada İş Sağlığı Tarihçesi

İnsanlar bilinen tarihten bu yana sürekli çalışmışlar ve uğraş içinde bulunmuşlardır. İnsanların yerleşik hayata geçmesi ve şehirler kurması ile iş ve işkolları oluşmuş, ayrıca işveren grubu oluşmuştur. Zamanla iş güvenliği ve işte oluşan riskler nedeniyle insanlar bu konuda bilinçlenmiş, bazen çalışanların bakışıyla bazen de devletler aracılığıyla sosyal güvenlik sistemi oluşturulmuş, çalışanlar güvence altına alınmıştır.

kayı oranları şeklinde düzenleme yapılmıştır. Üst ekstremité için parmak, el, üst ekstremité ve tüm vücut özürllülük oranları, alt ekstremité için ayak, alt ekstremité ve tüm vücut özürllülük oranları verilmiştir. Yönetmelikte özürllülük oranları meslek, yaş gibi özellikler hesaba katılmadan direkt olarak verilmiştir.

SONUÇ

Bugünkü mevzuata göre maluliyet oranı hesaplamaları yukarıda ayrıntıları ile anlatılmıştır. Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği son yıllarda gelişme göstermekle birlikte hata ve eksikler oldukça fazladır. Problemin büyüklüğü yıllık istatistiklere de yansımaktadır. İş hayatındaki sorunlar genellikle mevzuat eksikliği, işveren ve işçinin sorumluluklarını yerine getirmemesi sonucu oluşmaktadır. İş kazalarıyla ilgili öncelikli amaç kaza riskini en aza indirmek hatta tamamen önlemektir. Ancak bunu sağlamak bugünkü şartlarda mümkün görülmemektedir. İstenirse de kaza gerçekleştiğinde hızlı şekilde sağlık yardımı, tedavi ve sakatlık durumunda tazminat ve diğer destekler sağlanmalıdır.

İş kazası sonucu maluliyet meydana geldiğinde, maluliyetin tam olarak ortaya konması ve ağırlık oranının tespiti önem kazanmaktadır. Ülkemizde bu konuda yayınlanan tüzük ve yönetmeliklerde hata ve eksiklikler ortaya çıkmış ve bunlar uzun süre yenilenmemişlerdir. Son yıllarda bu konularla ilgili yeni yönetmelikler çıkarılmış ve maluliyet oranları bu yönetmeliklere göre düzenlenmeye başlanmıştır. Yine de Ülkemize ait, bize göre oluşturulmuş standartlar mevcut değildir.

Maluliyet hesaplamalarındaki diğer bir sorun hesaplamasının kim tarafından ve nasıl yapılacağıdır. Ülkemizde alanında uzman olan her hekimden veya hekimlerden oluşan kurul veya sağlık kurullarından, Adli Tıp Kurumundan maluliyet durumunun tespiti ve maluliyet oranlarının hesaplanması istenebilmektedir. Bu hesaplamalar, uzun zaman ayrılması ve tecrübe olması gereken uygulamalardır. Ayrıca mevzuat sürekli olarak takip edilmelidir. Uzman olan hekimler tarafından veya sağlık kurullarında düzenlenen raporlarda; zaman, bilgi ve tecrübe eksikliği nedeniyle sıkça sorunlar ortaya çıkmaktadır. Usulüne uygun ve uygun formatta, gerekçeli şekilde çoğu zaman rapor düzenlenmemektedir. Adli Tıp Uzmanları işlerinin gereği olarak bu konularda sık karşılaşmakta ve rapor düzenlemektedirler. Bu tür raporların kısmen de olsa mevzuatı bilen, eğitilmiş ve tecrübeli Adli Tıp Uzmanları tarafından düzenlenmesi daha uygun görünmektedir. Ancak ilgili hastalık ve arızanın, bu konuda uzman hekim tarafından değerlendirilmesi şart olmalıdır.

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği ile maluliyet hesaplamaları konusunda gelişmeler olmakla birlikte yeterli değildir. Bu konunun içinde ve tarafı olan kurumların işbirliği yaparak; eksik ve hataları giderilmiş, herkese eşit ve/veya denk şekilde uygulanabilen, ülkemiz standartlarına uygun ortak bir Maluliyet Oranları Cetvelinin çıkarılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Özdl S. Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Şahinbey Uygulama ve Araştırma Hastanesi Tarafından Ocak 2004-Temmuz 2007 Tarihleri Arasında Verilen Özürllü Sağlık Kurulu Raporlarının İncelenmesi. Uzmanlık Tezi, Gaziantep, 2008.

Çetindağ Ş. İş Sağlığı ve Güvenliği'nin Tarihsel Gelişimi ve Mevzuattaki Güncel Durum. Erişim adresi: www.toprakisveren.org.tr/2010-86-serifcetindag.pdf. Erişim tarihi: 16.12.2014

Yılmaz M. Malullük Sigortası. Erişim adresi: izsmmmo.org.tr/mustafayilmaz.pdf. Erişim tarihi: 16.12.2014

- Tuğcu H, Toygar M, Şenol E, Can İÖ, Safalı M.** Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Yönetmeliğe Göre Düzenlenen Raporların İncelenmesi. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007;6(6):475-8.
- Çelik AÇ.** Türk Hukukunda Ölüm ve Bedensel Zararlar Nedeniyle Maddi Tazminat Hesapları. Erişim adresi:www.TazminatHukuku.com. Erişim tarihi: 16.12.2014.
- İnce H, Özyıldırım BA.** Adli Tıp Bakış Açısından İş Kazalarının Durumu. İst Tıp Fak Derg 2005;68:56-59.
- Guidelines For Other Disabilities. Ministry of Social Justice and Empowerment, New Delhi, 2001. Erişim adresi: www.ccdisabilities.nic.in/page.php?...others. Erişim tarihi: 24.11.2014.
- Cantürk G, Eşiyok B, Yasar H, Doğan B, Hancı H.** İş Kazası Nedeniyle 1993-2003 Yılları Arasında AÜTF Adli Tıp Anabilim Dalına Başvuran Olguların Değerlendirilmesi. Erciyes Tıp Dergisi (Erciyes Medical Journal) 2006; 28(1):1-6.
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Alanında Temel Bilgiler. TMMOB Adına TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu. Mühendislikte, Mimarlıkta ve Planlamada Ölçü Dergisi Eki. Özdil Basımevi, İstanbul 2011.
- Kerimoğlu HB.** Sosyal Sigortalar Kanunu Açısından Maluliyet Sigortası. Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004.
- Sosyal Sigortalar Kanunu. Erişim adresi: www.sgk.gov.tr. Erişim tarihi: 16.12.2014.
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr. Erişim tarihi: 16.12.2014.
- İş Kanunu. Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6331.pdf. Erişim tarihi: 16.12.2014.
- Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu. Erişim adresi: www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/mevzuat/. Erişim tarihi: 16.12.2014.
- Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğü. Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr. Erişim tarihi: 16.12.2014
- Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği. Erişim adresi: mevzuat.basbakanlik.gov.tr. Erişim tarihi: 16.12.2014
- Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği. Erişim adresi: www.resmigazete.gov.tr Erişim tarihi: 16.12.2014.
- Şözen Ş, İnce H, Dikici F, Dıraçoğlu D, İnce N.** Maluliyet (Meslekte Çalışma Gücü Kayıplarının) Hesaplanması. In: Koç S, Can M, eds. Birinci Basamakta Adli Tıp, 1. cilt. İstanbul, İstanbul Tabip Odası 2010:235-41.
- How to Evaluate Permanent Disability. Wisconsin Workers Compensation. Erişim adresi: http://dwd.wisconsin.gov/dwd/publications/wc/WKC7761P.htm. Erişim tarihi: 24.11.2014.
- Birgen N, Okudan M, İnanıcı Mİ, Okyay M.** İş kazasına bağlı olgularda maluliyet oranı hesaplanması: Adli tıp açısından değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni 1999; 4(3):101-8.
- Bilge Y, Temel N, Gökmen A, Sarıkaya C.** Maluliyet Hesaplamasında Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü'nün Geçerliliği. Sağlık Güvenlik Dünyası 2011;73:53-6.
- Tüm Yönleriyle Maluliyet. Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığı, Yayın No: 78, Sosyal Güvenlik Bilgi Serisi: 2013/11, Ankara 2013. Erişim adresi: www.sgk.gov.tr. Erişim tarihi: 24.11.2014.